

Kippenboerderij in de omgeving van Luanda.

Links: het verpakken van eieren bij PECAC, producent van consumptie-eieren. Onder: vleesverwerkend bedrijf Valinho in de regio Cacuaco.

••••• *Het grondstofrijke Angola is na 27 jaar burgeroorlog (1975-2002) in razendsnelle wederopbouw. Vooral op landbouwgebied maakt het land een gigantische inhaalslag. The sky is the limit voor diverse Nederlandse bedrijven, die met hun internationaal erkende kennis en expertise diepe gaten kunnen dichtten.*

Angola, next frontier voor Nederlandse investeerders

Dat er in Angola veel kansen liggen voor de Nederlandse agribusiness, ontdekten tien Nederlandse bedrijven tijdens de eier- en pluimveemissie naar dit land, georganiseerd door het ministerie van EL&I en de Nederlandse ambassade in Luanda van 19-23 september 2011.

Wie in de Angolese pluimvee-industrie wil investeren, moet er snel bij zijn. Angola is 's werelds snelst groeiende economie van het afgelopen decennium. En waar Angola Nigeria al heeft ingehaald als Afrika's grootste olieproducent, wordt de Angolese landbouw genoemd als nog grotere potentiële groeisector dan de olie-industrie. Kippen en eieren worden in Angola veel en graag gegeten. Maar de binnenlandse productie is te verwaarlozen. Pluimveebedrijven die in Angola durven investeren, kunnen dus gouden zaken doen.

De wind mee

Dat laatste is door recente ontwikkelingen bovendien een stuk gemakkelijker geworden. De Nederlandse overheid voegde Angola onlangs toe aan het Private Sector Investeringsprogramma (PSI) en als klap op de vuurpijl heeft KLM plannen om vanaf 2012

rechtstreeks te gaan vliegen op de Angolese hoofdstad Luanda. Vanaf dat moment zullen er tweemaal per week rechtstreekse vluchten plaatsvinden met een 777-toestel van de KLM.

Oude glorie

Het economische toverwoord in Angola is wederopbouw. Vóór Angola's onafhankelijkheid in 1975, tevens het jaar waarin de burgeroorlog uitbrak, had Angola een grootschalige landbouwindustrie. Het land behoorde tot Afrika's grootste exporteurs. Na 1975 werd de landbouwsector generationaliseerd en raakte deze in het slop. Tegelijkertijd had de Angolese burgeroorlog een verwoestend effect op de infrastructuur, landbouw en kennis-economie. Miljoenen landmijnen verspreid over heel Angola maakten landbouw in grote delen van het land ook na de oorlog onmogelijk. Het gevolg is dat tegenwoordig Angola zo'n 80% van zijn voedsel importeert, inclusief het hele scala aan pluimveeproducten.

Razendsnelle groei

Die gigantische voedselimporten zouden inmiddels niet meer nodig moeten zijn. Grote delen van Angola zijn ontmiind en de infrastructuur wordt in razend tempo hersteld.

Angola's omvang bedraagt ruim 124 miljoen hectare. Daarvan is 28% oftewel 35 miljoen hectare geschikt voor cultivering, terwijl momenteel slechts iets meer dan 3 miljoen hectare gebruikt wordt voor landbouw (die 10,9% van Angola's GDP voor zijn rekening neemt). Ruimte genoeg voor de ontwikkeling van de landbouw. Maar de wederopstanding hiervan gaat niet vanzelf.

Angola's landbouwkennis is sterk verouderd. Missie-deelnemer Jankees Slichger, directeur van Pas Hatchery Technologies: "Die oude kennis moet worden omgezet in nieuwe kennis. Jonge mensen in Angola schreeuwen om een opleiding. Daar moet de BV Nederland op insprijgen".

Om de eigen voedselproductie een 'boost' te geven, verhoogt Angola de voedselimportbelasting per 1 januari 2012 tot maar liefst 30%, basisvoedsel niet meegerekend. José Severino, voorzitter van het Angolan Investment Agency (AIA), adviseerde de Angolese regering onlangs USD 1 miljard (omgerekend ruim € 724 miljoen) in de landbouw te pompen. Volgens de Angolese autoriteiten heeft Angola's landbouwsector het potentieel nog sneller te groeien dan de oliesector. Daarbij wordt een streefcijfer genoemd van 25% op jaarbasis. Overdreven? Niet per se: "De Angolese pluimvee-industrie groeit nu al 10% per jaar. Het is de snelst groeiende sector in Angola", weet Roelof van de Fliert, area manager van

Investeer in Angola. Je zult winst maken

Trouw Nutrition Hifeed en deelnemer aan de handelsmissie.

Veevoer

Van de Fliert stelt dat pluimvleesproductie in Angola economisch nog niet haalbaar is vanwege de hoge grondstofprijzen en de goedkope import uit Brazilië. Eierproductie is voordelig, haalbaar en volgens het AIA heerst er een tekort van 60 eieren per persoon per jaar.

Angola heeft al een aantal eierproducenten. Hun productieketen is toe aan een make-over, maar dat is geen gemakkelijke opgave. Angolese pluimveehouders klagen onder meer over het gebrek aan lokale productie, dure diervoeders, dure import, prijzig en problematisch transport, gebrek aan veterinaire diensten en knowhow, en technische mankementen zoals een slechte water- en elektriciteitsvoorziening. Over één ding zijn ze het allemaal eens: diervoeding is zowel het grootste probleem als de hoogste prioriteit.

Van de Fliert legt uit waarom. "Het grootste deel van je investering - 55 tot 65% - zit in kippenvoer." "De Angolezen hebben dat begrepen. Ze willen hun eigen gewassen en voer produceren en daarmee de productiekosten omlaag brengen", vult Slichger aan.

Ongebruikte faciliteiten

Behalve voeding is ook het gebrek aan functioneren van Angola's veterinaire instellingen een nijpend probleem. Een bezoek aan het één jaar oude veterinaire laboratorium in Luanda bevestigt dat het Angola niet ontbreekt aan geld of goede wil, maar wel aan belangrijke basisvoorwaarden. "Het lab is goed geoutilleerd", merkte missiedeelnemer en veterinaire consultant Jef Pleumeeker van Pluimveepraktijk de Achterhoek (PPDA) op. "Flowkasten zijn prijzig. Dit lab heeft er niet één, maar twee. Aan personeel is geen gebrek, maar men lijkt weinig om handen te hebben." Bij navraag werden de oorzaken duidelijk: geen stromend water, geen media om testen mee te doen en geen transport om onderzoeksmateriaal bij pluimveehouders mee op te halen.

Kansen en obstakels

Angola biedt zowel enorme kansen als obstakels voor entrepreneurs uit de Nederlandse pluimvee-industrie. Voor avonturiers met een flinke portie flexibiliteit en geduld zijn de mogelijkheden eindeloos, maar zij die daar niet over beschikken kunnen beter thuisblijven.

"In Angola werken is zeer avontuurlijk. Als je je doel bereikt hebt, geeft dat een fantastisch

Kero, hypermarkt in de Angolese hoofdstad Luanda.

gevoel. Maar gemakkelijk is het niet”, vertelt de Portugees Hugo Santo, manager van de vijf jaar geleden in Angola opgerichte worstfabriek Valinho. Zijn bedrijf opent binnenkort een eigen slachtafdeling en veeboerderij. “Als je afspreekt elkaar volgende week woensdag te ontmoeten, betekent dat eigenlijk: ergens volgende week. Er is veel bureaucratie. Logistiek en transport zijn moeizaam. Veel gereedschap is niet voorhanden.”

Angolese werknemers hebben geen tot weinig opleiding, vertelt Santo. “Het feit dat ze net een burgeroorlog achter de rug hebben plus hun enorme grondstoffenrijkdom maakt hen ongeduldig. De Angolezen zijn een trots volk. Maar training kost tijd en inspanning.” Daarbij gelden in Angola geen eerlijke spelregels, zegt Santo. “De enige manier om dat obstakel te overwinnen, is het bieden van hoge kwaliteit. Wij produceren lokaal en leveren in tegenstel-

ling tot onze concurrentie een vers product. Daarom zijn we succesvol.”

Groeiende formele markt

Angola's economische ontwikkeling gaat hand in hand met de groei van de formele voedsel-sector. De formele markt beslaat in Angola slechts 10% van het totale voedselaanbod, maar groeit ten opzichte van de immense informele markt; straatverkoop, illegale winkeltjes in sloppenwijken en openluchtmarkten. Die groei is een bewuste strategie van de regering. Supermarkten en hypermarkten schieten in Angola als paddenstoelen uit de grond.

De onlangs geïntroduceerde Portugese hypermarkt Kero, aan de rand van Luanda, heeft twee megavestigingen in de hoofdstad en ambitieuze uitbreidingsplannen. Kero biedt als unique selling point vers vlees, dat vooral

vanuit Portugal per vliegtuig wordt geïmporteerd. Omdat de supermarkt het aanbod van vers vlees wil uitbreiden, hoopt het management op de komst van een goed functionerend slachthuis. Kero is ambitieus en heeft wensen waar juist Nederlandse bedrijven aan tegemoet kunnen komen. Elektronica van het merk Philips bijvoorbeeld. Maar ook aan kaas, verse bloemen en bewerkte eierproducten bestaat een duidelijke behoefte.

Vooralsnog blijft de informele markt een factor om rekening mee te houden. Job Beeckmans, inkoper bij Heerema Marine Contractors, heeft veel ervaring in die sector: “De informele markt wordt vooral gerund door vrouwen. Naast verkopers zijn het ook distributeurs. Praat dus als eerste met hen. Wanneer je de grote spelers van de informele markt weet te overtuigen, is je product gelanceerd.”

Kansen grijpen

“De Angolezen weten met hun 30% importbelasting en eigen voerproductie waar ze heen willen”, zegt Slichger. “De grond hier is extreem vruchtbaar, het klimaat ideaal. Angola heeft die winning streak. Ik kom hier zeker terug.” “Als je de kans hebt en de juiste contacten, ga er dan voor de volle 100% voor”, adviseert Beeckmans. “Investeer in Angola. Je zult winst maken.”

Lula Ahrens, freelance journalist in Angola

Meer informatie over Angola

De Nederlandse ambassade in Luanda geeft maandelijks de nieuwsbrief Time for Angola, Economic Newsletter uit. Ga naar <http://angola.nlambassade.org>.

Meer informatie over Angola en het rapport The Angolan Poultry Industry is digitaal aan te vragen bij Ingrid Korving, beleidsmedewerker sub-Sahara Afrika van het ministerie van EL&I, i.korving@minInv.nl of 070 – 378 47 97.

Nuttige websites:

Official Republic of Angola website: www.angola.org

ANIP: Government of Angola's National Agency for Private Investment (Agência Nacional para o Investimento Privado) www.investinangola.com